

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:

Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska
zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Izhaja svako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust,
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 23.

Sobota, 19. marca 1932.

Leto VII.

Kriza in problemi.

Naravno je, da človeštvo razmo-
triva v vojni o problemih mira, ob
gospodarskih krizah o problemih
odprave krize in ob veliki socialni
bedi kot posledici gospodarske krize
ali neurejenega sistema gospodar-
stva o socialnih problemih. V kritič-
nih življenjskih razmerah se člove-
štvo bavi s problemi, ki so mu jih
razmere usilile, premalo se pa bavi
s problemi gospodarskega sistema,
dokler ne trkajo na ramo zle peze
zavoženega sistema človeške druž-
be.

Nahajamo se globoko v krizi.
Milijone delavcev je brez kruha in
stotisoči še prihajajo na cesto v tre-
nutku, ko življenske potrebe uni-
čujejo, kurijo, potapljaajo v morje,
sežigajo in meze poleg redukcije
delavstva, znižujejo po 10, 20 in 30
odstotkov. Tu torej v celotnem redu
nekaj ni prav. Sadov dela, zemlje
itd. ni deležno vse človeštvo, dasi
je človeška družba ena družina, ka-
tere dolžnost bi bila, da skrbi za
vse svoje člane.

Ta položaj je torej vzrok, da go-
vorimo v sedanjih kritični dobi o
problemih »ozdravljenja gospodar-
stva« s stališča današnjega gospo-
darskega sistema. Govorimo, pravi-
mo; govorimo o teh problemih lah-
ko vsi, toda o problemih, ki so dale-
kosežnejši, ki se prej ali slej avtorit-
ativno uresničijo, današnji sistem
ne dopušča mnogo razpravljanja,
ker hoče, da se razpravlja samo o
njem, samo v okviru njegovega
razvoja in utrditve. To je posledica
moči.

Težke gospodarske krize so se
pojvale v zadnjih dveh letih tudi
pri nas. Najprej v premogovnikih,
papirni, kemični, steklarski in kovin-
ski industriji. Zapiranje tovarov se
kar vrsti in človek dobi utisk, da
zapiranje tovarov pri nas ni le go-
spodarska kriza. Za to krizo mora
tičati drugačen interes, s katerim v
javnosti molče; gre namreč za bor-
bo med mednarodno in domačo in-
dustrijo, za gospodarsko politiko,
ki se naj reorganizira po sedanjem
sistemu na stroške delavstva.

Gospodarska kriza ni slučajni
pojav. Imeli smo že večkrat gospo-
darske krize, katerih silnost in po-
men se s tehničnim napredkom in
racionalizacijo veča. Čim dovršenejša
je tehnika in racionalizacija, tem
hujši mora biti pojav krize. Vendar
kriza ne nastane zaradi napredka,
marveč ker se gospodarski sistem,
človeška družba, ne reorganizira
sporedno z razvojem. Stroji, napre-
dek, posest, vse to se koncentrirajo
v rokah posameznikov ali določene
skupine ljudi, ki hočejo edini imeti
dobiček od napredka, dasi so vse
pridobitve last človeškega uma in
napredka. Rodbina človeštva bi mo-
rala torej uživati sadove napredka.
To bi bilo logično in pametno in če
bi bilo tako, ne bi bilo ne gospodars-
skih in ne socialnih kriz, ker je vse-
ga dovolj na svetu. Kako naj žive
milijoni članov človeške družbe, če
si posamezniki laste pravico do
vseh dober, čeprav jih ne rabijo in
pa ne morejo použiti. V tem tiči ve-
liki problem. Ni to problem, kako
naj se uredi gospodarski sistem in
koncentrirajo vsa dobra v rokah
posameznikov, ampak problem je,
kako naj se dodela vsa potrebna do-
bra vsem članom družbe. Koncen-
tracija in utrditve sedanjega gospo-
darskega sistema ne more biti traj-
na, ker se s tem večajo napake in se
peha vedno več ljudi pred prag bo-
gate socialne družbe, ki hočejo tudi

Jeseniška tovarna počiva.

Nad 2000 delavcev na cesti.

V sredo, dne 16. t. m., ob 6. uri
zjutraj se je ustavil obrat v jeseni-
ških tovarnah.

Nihče ni mogel prav verovati do
zadnjega trenutka, da se bo to zgo-
dilo.

V sredo zvečer se je vršilo zbor-
ovanje, na katerem se je sklepalo
o zahtevah Kranjske industrijske
družbe. Družba je zahtevala, da de-
lavstvo da zadoščenje ing. Rekarju
(bil je odpuščen na zahtevo delav-
stva) ter da sme družba zaposlovati
tisti del ljudi, ki jih nujno potrebuje.
Shod delavstva je ugodil prvi zahte-
vi družbe, ne more pa ugoditi drugi
zahtevi, ker hoče vse delavstvo
ostati solidarno. Tako je delavstvo
ta večer na dveh shodih sklepalo in
razmislivalo o položaju.

S tem dnem se je pričelo najhuj-
še trpljenje jeseniškega delavstva.

Odrejene so bile delavske straže
pred tovarno, ker se delavstvo opravi-
čeno boji, da bi utegnili podjetje
del delavstva izrabiti in delno pri-
čelo obratovati. Ustavitev obrata se
mora smatrati za izpor delavstva,
četudi pod pritiskom razmer. Zato se
morajo najprej odpraviti vzroki iz-

pora s sodelovanjem tudi javnih or-
ganov.

Danes še ni znano, koliko časa bo
trajal ta izpor. Utegne trajati nekaj
dni, pa tudi lahko nekaj mesecev.

Vse javne ustanove in delavske
organizacije so dolžne, da nudijo tr-
pečemu delavstvu na Jesenicah po-
trebno moralno in gmotno pomoč.

Delavstvo naj vrši disciplino na-
pram svoji organizaciji in vztraja v
borbi, dasi težki, do ugodne rešitve
te bridke krize.

Jeseniška deputacija v Beogradu.

Izgleda na uspeh ni.

V soboto je odpotovala na pro-
testnem shodu proti ukinjenju obra-
ta izvoljena deputacija v Beograd,
da intervenira glede forme, kako bi
bilo mogoče preprečiti ustavitev
obrata, oziroma, kako naj se orga-
nizira pomožna akcija za jeseniško
delavstvo. Tovarna je pripravljena
obdržati eno peč v obratu, kar pa je
tako malenkostno, da delavstvo iz
solidarnosti ne more pristati na to.
Te dni se definitivno odloči, če bo
obrat ustavljen za dalje časa ali ne.

April — važen mesec za Nemčijo.

Mesec volilnih odločitev.

Borba proti demokraciji oziroma
weimarski republikanski ustavi v
Nemčiji traja že nekaj let. Z repub-
likansko ustavo in delavsko zakonodajo
je delavstvo v Nemčiji pridobilo
znatne pravice. Ustava in de-
lavstva zakonodaja je izvojevala po-
litični vpliv nemške socialne demo-
kracije. Položaj v Nemčiji je pa kri-
tičen zaradi težkih vojnih bremen in
deloma, ker je vojna odvzela Nem-
čiji mnogo svetovnega trga. Iz teh
težkih gospodarskih in socialnih
razmer pa kujejo nasprotniki svoj
kapital. Demokracija in socialna za-
konodaja sta krivi teh razmer. Zato
boj marksistom.

Velika industrija, zlasti težka, je
v ta namen najela poleg svojega ča-
sopisja tudi nekatere nacionalistične
stranke in jim za to daje denar.
Nerazsodnemu narodu dopovedujejo
ti ljudje, da je v Nemčiji potrebna
diktatura proti socialistom in de-
lavski zakonodaji, dalje, da se pre-
kliče in ustavi vojna odškodnina in
dolgovi. Vsakdo ve, da je to nemo-
goče. Nemčija ni oborožena, delav-

sko varstvo je koristno za narod in
če bi se danes Nemčija hotela upre-
ti, jo kratko malo zasedejo vojaško
velike države, ki imajo zahteve v
Nemčiji.

Pri prvih volitvah predsednika
nemške republike dne 13. t. m. je do-
bil Hindenburg domala absolutno ve-
čino, tako, da je skoro izključeno,
da 10. aprila ne bi bil izvoljen Hin-
denburg.

Dne 24. aprila so pa poleg voli-
tev predsednika republike tudi volit-
ve štirih deželnih zborov. Ta dan so
volitve v deželni zbor v Prusiji, na
Bavarskem, Virtemberškem in v An-
haltu. Pomembne so zlasti volitve v
pruski deželni zbor, ker ta dežela,
ker je največja, takorekoč odloča o
nemški politiki.

Bodoči mesec bo torej odločeval,
kam krene Nemčija. Upajmo, da
zmaga demokracija, potrebno pa
bo, da nemška socialna demokraci-
ja pospeši svojo lastno aktivnost v
pozitivnem smislu, da ne bo prese-
nečen.

To mnenje so povedali tudi že
nekateri sociologi, toda v javnosti
je bilo o njem le malo diskuzije.

Za nas je jasno, da so drugačni
recepti reorganizacije gospodarstva
le priprava še hujših gospodarskih
in socialnih kriz.

V tem zmislu je potrebna deba-
ta. Če družba danes ovira razpravl-
janje o tem edino zdravem proble-
mu, spravlja svet v večjo krizo.
Družba noče nič slišati o socializa-
ciji, nič o primernih mezdah, nič o
vplivu delavstva na produkcijo in
distribucijo produktov, nič o primer-
nem skrajšanju delovnega časa. In
vendar je to edina pot k reformi
družabnega gospodarstva. Velika
večina ljudi je zainteresiranih na teh
reformah. In tisti, ki nočejo o vsem
tem nič slišati, naj nosijo odgovor-
nost. To je problem današnje
družbe.

Podunavska konfe- renca?

Štiri velesile nameravajo baje
sklicati pet podunavskih držav na
skupno konferenco. Te države bi bi-
le Jugoslavija, Rumunija, Čehoslo-
vaška, Ogrska in Avstrija. Najprej
naj bi se posvetovala štiri velesile in
pet podunavskih držav posebej, po-
tem pa vseh devet držav v svrhu pre-
tresanja med skupinami dogovorje-
nih tez.

Skupščina industrij- skih korporacij v Beogradu.

Tarnanje industrijev.

V Beogradu je bila zaključena
15. t. m. 16. redna skupščina Cen-
trale industrijskih korporacij. Raz-
motrivali so položaj industrije v dr-
žavi in splošni položaj. Naša indu-
strija je še mlada, še ni utrjena. Kri-
za v industriji je prav tako občutna
kakor v kmetijstvu. Skupščina je
zahtevala carinsko zaščito in strožjo
kontrolno uvoza ter znižanje davkov
in obrestne mere. Ing. Šuklje je po-
vedal, da je v dravski banovini les-
na trgovina silno nazadovala, in si-
cer samo v zadnjih dveh letih za eno
milijardo kubičnih metrov.

Irska se odreka po- korščine Angliji.

Skupščina ne bo več prisegla zve-
stobe kralju.

Po volitvah na Irskem je postal
predsednik irske vlade nacionalist
De Valera, ki se že več desetletij
bori za neodvisnost Irske. V irskem
parlamentu je njegova stranka naj-
močnejša. Dne 15. t. m. se je nova
vlada predstavila parlamentu. V vla-
dni izjavi je rekel De Valera, da bo
odpravil prisego angleškemu kralju
in da bodo irski državljani odgovor-
ni samo irski vladi, oziroma predse-
dniku republike. Prav tako ustavi Ir-
ska vsa plačila Angliji in se upostavi
popolna samostojnost irske republike.

Rudarji v obrambi za svoj obstoj.

Trbovlje, 14. marca 1932.

Zadnje in še nameravane redukc-
cije pri Trboveljski premogokopni
družbi in podjetju Dukić i drug ter še
razne druge obratne razmere zad-
njega časa so izzvale med rudarji
tako ogorčenje, da se je **Zveza ru-
darjev Jugoslavije** čutila primorano
sklicati zborovanje, na katerem bo
delavstvo zamoglo zavzeti stališče
napram tem nedostatom.

Tako se je v soboto, dne 12. t. m.,
ob 4. uri popoldne vršilo v dvorani
Delavskega doma zborovanje, kakrš-
nega, čeprav Trboveljčani radi po-
sečajo zborovanja Zveze rudarjev,
že dolgo ni bilo.

Navzoči so mirno in pazno sledili
izvajanjem s. J. Arha o vsesplošni
gospodarski krizi, nje vzrokih in
sredstvih za odpravo iste. Pri čemur
pa mora biti glavni in odločilni čini-
telj **delavstvo samo**, ki mora: 1. bo-
riti se za skrajšanje delovnega časa;
2. za zboljšanje plač, in 3. proti kri-
vičnemu akordnemu sistemu. Za njim
sta poročala ss. F. Pliberšek in F.
Murn o korakih, ki jih je podvzela
II. skupina za omejitev redukcij in
zopetno zaposlitev najtežje priza-
detih.

K tem poročilom je bila soglasno
sprejeta »Spomenica«, ki je bila od-

poslana rudarskemu glavarstvu v Ljubljani in Trboveljski družbi in ki v glavnem vsebuje sledeče zahteve delavstva: 1. Pokojninsko zavarovanje naj se izvede čimprej, in sicer tako, da bodo pridobljene pravice zavarovane; 2. na dopust se naj pošlje vse one delavce, pri katerih se dožene, da se morejo preživljati tudi izven rudnika. Zaposlitev novoupo-kojencev naj se ukine; 4. ukinejo naj se vse nadure. Članov bratovske skladnice z manjšimi pravicami naj se ne sprejema.

Ko je pred zaključkom padlo vprašanje, zakaj se v nedeljo, dne 13. marca, ne vrši že napovedani občni zbor krajevene skupščine bratovske skladnice, je na pojasnilo, da hočejo gotovi »nacionalni« krogi doseči razveljavljanje zadnjih volitev, zaoril po dvorani val protesta in vsi navzoči so se izrekli, da bodo v slučaju eventuelno novih volitev, še v veliko večjem obsegu glasovali za listo **Zveze rudarjev Jugoslavije**.

S tem se je zaključilo to impo- zantno zborovanje rudarjev, pri čemur so rudarji pokazali svojo discipliniranost, a tudi odločnost v borbi za svoj obstoj.

Položaj v Nemčiji v luči volilnih števk.

Končno veljavni rezultati predsedniških volitev v Nemčiji

kažejo sledečo sliko: oddanih je bilo 37.660.377 glasov, to je 80 do 85 odstotkov volilnih upravičencev. Od teh je dobil:

Hindenburg	18.661.736 glasov,
Hitler	11.338.571 glasov,
Düsterberg	2.557.876 glasov,
Thälmann	4.982.079 glasov.

Napram volitvam 14. sept. 1930 se kaže sledeča razlika:

	13. 3. 1932	14. 9. 1930
Hindenburg	18.7 mil.	21.1 mil.
Hitler	11.3 mil.	6.4 mil.
Düsterberg	2.6 mil.	2.5 mil.
Thälmann	5.0 mil.	4.6 mil.

Izid volitev je po vsem svetu odjeknil kar najbolj ugodno. Fašistična nevarnost v Nemčiji je zaenkrat odvrnjena. Upajmo, da tudi trajno.

Volitve v deželni zbor nemške province Strelitz, ki so se tudi vršile v nedeljo, so ohranile socialnim demokratom dosedanje pozicije. Dobili so 16.166 glasov (leta 1928: 19.366 in leta 1930: 15.807). Tudi pozicije ostalih strank se niso dosti spremenile.

Izkoristite

ugoden nakup ostankov v **TEKSTIL-BAZARJU v Mariboru** / Ostanki, meter po Din 6.—, 7.—, 8.—, 9.— in 10.—.

Doma in po svetu.

Znižanje cen pripravljajo. Če se znižujejo prejemki, je logično, da se morajo tudi znižati cene živlenskimi potrebščinam. Pripravlja se torej akcija v tem smislu. Ali bodo ti koraki zakoni ali le apel, še ni jasno. V Nemčiji je imel celo zakon nepovoljen uspeh. Vlada je na svoji seji v sredo obljubila, da razdoli kmeta, drugih tozadevnih vprašanj pa pri nas ni mogoče rešiti tako kakor v nekaterih državah. Edino važnejša akcija bi bila maksimiranje obrestne mere.

Podunavska zveza in beograjska »Politika«. Tardieu je dal inicijativo za zblizanje (gospodarsko) podunavskih dežel. V beograjski »Politiki« izjavlja Šurmin, da zaradi Avstrije, ki je v stiskah, Čehoslovaška, Rumunija, Jugoslavija in Ogrska ne potrebujejo nikakršne gospodarske antante podunavskih držav. Političnih razlogov zanjo nimamo.

Zakon o obrtnem šolstvu. V soboto je senat v Beogradu odobril novi zakon o obrtnem šolstvu.

V Trbovljah zopet redukcije. Na dnevnem kopu v Trbovljah je firma Dukić sklenila odpustiti polovico svojega delavstva. Na dnevnem kopu je zaposlenih par sto delavcev.

Željiarska zadruga v Kropi reducira delavstvo. Delavske razmere v Kropi so že od nekdaj jako slabe, rekli bi, patriarhalne. Željiarska zadruga je že prej odpuščala delavstvo, sedaj pa je odpušča naenkrat štirideset delavcev. Dostoj je zadruga odpušča v celoti okoli 70 delavcev. Kdor pozna kroparske razmere, bo vedel, da je to silen udarec za tamošnje siromašno prebivalstvo.

Nov denar dobimo. Še ta mesec prične novčarnica v Beogradu tiskati nove 1000 dinarske bankovce, ki se potem izmenjajo za sedanje. Banka izda tudi bankovce po 50 Din. Sedanji bankovci po 10 Din se vzamejo iz prometa ter se bodo zamenjali s kovanimi novci po 10 in 20 Din.

Influenca se pojavlja. Influenca utegne tudi pri nas zavzeti večje dimenzije. Varujte se predvsem prehlada. Ob obolenju zahtevajte zdravniško pomoč, ostanite v postelji vsaj nekaj dni. Prehlajenje ob influenci je posebno nevarno.

Bolgarija v finančnih stiskah. Bolgarija je zahtevala olajšave za plačevanje svojih poveljnih dolgov. Zastopniki Bolgarije so pa brzojavili iz Pariza, da se olajšave ne dajo

doseči. V stanovanju bolnega finančnega ministra se je nato vršila v soboto seja vlade, ki je izjavila, da Bolgarija s 15. marcem ustavi plačevanje inozemskih dolgov. Vlada je sklep sporočila v Pariz.

Knez Starhemberg pred polomom. Voditelja avstrijskega Heimwehra je zagrabil za vrat — finančna kriza. Samo meničnih dolgov je napravil 4.2 milijona šilingov (34 milijonov dinarjev). Knežja rodbina ga je odstavila od uprave veleposestev. Rodbina bo sedaj skušala doseči poravnavo z upniki. Starhemberg je finančno podpiral Heimwehr, ki je s to katastrofo izgubil močno finančno oporo in moralno avtoriteto avstrijskega monarhizma.

Uvoz ruskih jajc je avstrijska vlada na zahtevo agrarcev prepovedala, ker radi izredno nizke cene ogrožajo domačo trgovino z jajci. Cena ruskih jajc, postavljenih na avstrijski trg, je 50 par za komad.

Žrtve nemških volitev. Zlasti zadnje dni pred volitvami v Nemčiji so bili politični duhovi do skrajnosti razburjeni, in na nešteti krajih je prišlo do krvavih spopadov, pred vsem med komunisti in Hitlerjevimi nacionalnimi socialisti. V Hückeswagenu pri Kölnu je na dan volitev neki »naci« ustrelil tri komuniste. V waldenburškem rudarskem okrožju je bil en delavec ubit, 12 pa težko ranjenih.

Ladje v nevarnosti. Nemški parnik »Harbour« je med potjo iz New Yorka v Hamburg brezžično brzojavil, da je naletel v Atlantiku na več havariranih parnikov, ki jih silni vihar brez krmila goni semintja po oceanu.

Stanje Kreugerjevih posojil. Kreugerjev koncern je razposodil 321 milijonov dolarjev bančnega denarja (okoli 18 milijard dinarjev). Bilanca za leto 1930 pa že izkazuje izgubo nad 150 milijonov dolarjev. Glavni udarec mu je prizadela Rusija, ker ni mogel podkupiti s posojili ruske konkurence z užigalicami. Očividno pa koncern po odpisih še obstane.

Brianda so pokopali z največjo slavo. Govoril mu je tudi predsednik vlade in ga poveljeval kot apostola svetovnega miru. — Ravno prav, vrši se v Ženevi razorožitvena konferenca. Gospodje diplomati naj sedaj praktično nadaljujejo njegove probleme, ki so bili do sedaj bolj teoretični. Z razorožitvijo bodo najbolj slavili spomin apostola svetovnega miru.

Čudno stališče francoskega senata. V senatih sede navadno starejši modri možje. Tako si mi zemljani mislimo senat. V francoskem senatu so te dni razpravljali o zakonu, ko-

Strok. komisija v Mariboru sklicuje za nedeljo 20. marca 1932 ob pol 10. uri

STROKOVNI SHOD

ki se bo vršil v dvorani Delavske zbornice, Sodna ulica 9/II.

Razpravljalo se bo o položaju delavstva, zlasti o stanju železničarjev in kovinarjev ter o ukrepih za zboljšanje istega.

Sestanek je važen za vse delavstvo, zato je dolžnost, da se ga vsak zaveden delavec in nameščenec udeleži.

Zaradi pojasnila.

K jeseniškim kovinarskim shodom.

Naš dopisnik je z ozirom na polemiko v nekem časopisju glede govora s. Kopača na jeseniškem shodu kovinarjev, povabil govornika, da pojasni bistvo in namen svojega govora. Informiral se je tudi pri drugih sodrugih, ki so shodu prisostvovali.

Po teh izjavah je s. Kopač v svojem govoru pojasnjeval razvoj današnjega gospodarskega sistema, v katerem dejansko odločuje velekapital. Tako je že med svetovno vojno znal imperialistični kapitalizem zaslužiti vse duhovne in fizične sile narodov, to je verstva, znanost in narode. Istotako izrablja v tem sistemu tehnični napredek zgolj v svojo korist ter meče milijone delavcev na cesto in jim jemlje možnost življenja.

To so dejstva, ki jih priznava ves svet in celo odlični kapitalisti poleg znanstvenikov priznavajo, da je sedanji gospodarski sistem potreben revizije, ki omogoči človeštvu življenje. Neprimerna hinavščina bi bila, če bi delavski govornik ne imel poguma, da dejstva in grehe javno pove.

Ta dejstva niso napadanje tega ali onega verstva. V Vatikanu samem so že obžalovali, da so se pri tisku med vojno »nekateri« preveč udajali ter podpirali imperializem, namesto, da bi bili odločno zastopali le stališče miru in človečanstva.

Govor s. Kopača je imel torej absolutno značaj pojasnjevanja današnje velekapitalistične gospodarske politike, ki potrebuje revizije in ne more biti prava, ker izobčuje milijone ljudi iz občestva.

To tendenco govora s. Kopača so potrdili tudi nekateri drugi udeleženci shoda.

ga se sme imenovati za notarja, sodnika in slične poklice. Prišli so do prepričanja, da žene niso za te poklice, češ, da ne morejo čuvati tajnosti. Sklepali so torej tako liberalni senatorji.

Angelo Cerkenik:

ROSA.

(Povest.)

V Beograd, kamor so že davno romale njegove sanje, v Meko njegove velike ljubezni, v mesto, ki je rodilo toliko junakov, toliko legendarnih mladih Jugovičev! In v Beogradu je toliko ruskih emigrantov. Mogoče bo videl kakšnega znanca, ki mu bo vedel povedati vsaj besedico o njej.

— Mogoče boš zvedel kaj o Tanji!

Začudil se je tej njeni misli. Svoje žene ni mogel razumeti, razumeti ni mogel, da so njene besede o spolnosti in ljubezni resnične, verjeti ni mogel v tolikšno nesebičnost.

— Zakaj mi to praviš, Rosa?

— Zakaj? Da boš neizsanjan sen izsanjal do dna, da boš mogoče našel mir, da boš izsanjal sen bolesti in mogoče spoznal, kako malo je ostalo od tiste ljubezni, ki je nekdaj bila... ali pa celo, da je nikdar ni bilo in da jo le tvoj spomin dviga do apoteoze... In zato, Bojo, ker trpim in te takšnega ne morem gledati...

Bojo jo je poljubil, v srcu je zatrl solzo.

— O, moja Rosa!

VIII.

Beograjska Venecija! Koliko življenja, koliko omamnega veselja, koliko kriki in vika, koliko zatajevanega joka, ob spočetju zatrtih solz, koliko brezumno razkošnega uživanja vsega, kar živce do blaznosti opaja, draži, biča, uničuje!

Rosa in Bojo sta sedela v foteljih pri mali mizi ter zrla na družbo okrog sebe.

Rusi so plesali, igrali balalajke, prepevali, uganjali mnogovrstne čarovnije in pobirali z belimi krožniki denar od mize do mize. Star general je s hreščečim glasom pel kuplete.

Kozak in kozakinja sta zaplesala ples svoje brezmejne domovine... Noge so jima brzele v skokih, telesi se zvijali v vratolomnih lokih, glave v krogih, ki so omamljale oči. Balalajka je pela pesem divje konjenice, zbor je spremljal polglasno in udarjal s petami škornjev ob tla.

Publika je ploskala in metala krasnima plesalcema denar pod noge.

Semttertja se je zablskal med drobižem kakšen cekin.

— Alaj, so vam ti Rusi divni ljudje; kako bedasti so boljševiki, da so te vesele ljudi preganili!

— Ne brigaj se ti za boljševike; ti najbolj vesele so doma ostali!

— Lenobe da so! Kakšne lenobe, prosim vas, kume, so, ko podnevi delajo v uradih, trgovinah, prodajajo časopise, plakirajo, zvečer pa razveseljujejo nas, žalostna jim majka! Alaj, so vam ti divni ljudje! Daj, daj, kume, vrzi jim cekin!

Kum si ni dal dvakrat povedati. Že je padel cekin na kup drobiža.

— Bog ti bo vrnil, stari! je dejal general.

— Ne brigaj se ti za boža in za povračilo!

V krog kozakov je stopila mlada kozakinja in zapela ob spremljevanju balalajk ukrajinsko narodno pesem:

— Oj Mariško, Mariško...

Bojo je nehal dihati.

Rosa je takoj vedela: Tanja poje. Nekaj ji je stisnilo srce, a samo za kratek hip. Kmalu se je popolnoma premagala.

— Umiri se, Bojo, mu je zašepetala.

Deklica je pela o daljni, daljni zemlji, o ljubezni, ki se ne bo nikdar več povrnila, o strašni vojski, ki je pokončala ljubljeneža ji junaka, o reki, ki je sprejela vase solze in kri tisočerih in o vrbah, ki žalostno povešajo svoje glave...

— Le vrbe same, same so ostale, le vrbe same, same bodo žalovale.

Balalajke so utihnile, deklica se je priklonila na vse strani.

Vzela je krožnik v roko in stopila k najbližji mizi.

Bojo se je dvignil in skoro zaihtel:

— Tanja, Tanja, deklica moja...

Počasi je stopila proti njemu in mu nemo podala roko. Rada bi bila jokala... Stala sta drug poleg drugega, držala sta se za roke in se nemo gledala.

— Vedela sem, Bojo.

— Vedela?

— Da si živ!

— In si se vseeno omožila?!

— Takrat nisem vedela.

K njima je pristopil visoko zraščeno, plečat mož.

Če si z naročnino v zaostanku, jo poravnaj takoj! Pomisli, da se morajo delavski listi vzdrževati izključno z lastnimi sredstvi. ---

Upor v Hindustanu. Poročila iz Bombaya javljajo, da se je v severni Indiji dvignilo 14.000 vstašev, v nameri, da korakajo proti Pešavarju. Gibanje je baje organizirano od vseindijskega kongresa. Vlada je poslala nad vstaško ozemlje več aeroplanov in je ojačila tamonjske posadke. Baje bo vlada prisiljena Gandhija izpustiti.

Bombni atentati v Španiji. V Huelvi je zadnje dni na več krajih eksplodiralo večje število bomb. Kot krivce je oblast aretirala 13 sindikalistov.

Kreigerjevi načrti proti Rusiji. Umrli Kreiger je pripravljaval vojno proti Rusiji, ker ni hotela z njim skleniti pogodbe glede užigaličnega monopola. Z njegovo smrtjo je umrla tudi ideja.

Radi japonske invazije v Šanghaju je 1 milijon prebivalcev ostalo brez strehe, stvarna škoda pa znaša 20 milijonov funtov (6 milijard dinarjev).

Mandžurski Kitajci se upirajo. Kitajska garnizija v Mandžuliju (blizu ruske meje) se je uprla in je poveljnika tamonjske japonske posadke umorila. Tudi v Peicho, pri Cickarju, se je kitajski polk uprl novi mandžurski oblasti. Vzdrževanje vzhodnonokitajske železnice je istotako vstaja kitajskih čet v teku. Japonci so odposlali vojaške oddelke, ki naj bi vstajo zadušili.

Velik plinski tank je eksplodiral v Camdenu v državi New Jersey v Severni Ameriki. Zračni pritisk je bil tako močan, da so se v vsej okolici zdrobile šipe v oknih in se je več bližnjih objektov porušilo. Pri eksploziji je 25 delavcev zgubilo življenje.

Posledice krize v Ameriki. Popularni industrijec Ford tudi odpušča veliko število delavcev. Tako je prišlo v Fordovih tovarnah v Dearboru do velikih demonstracij. Več tisoč nezaposlenih delavcev je navalilo na tovarno. Boj med policijo in demonstranti je trajal dve uri. Ranjenih je bilo 65 oseb, 4 osebe pa ubite. Delavci izjavljajo, da niso imeli namena poškodovati tovarne, marveč so se hoteli le pogajati s tovarno glede pomoči nezaposlenim.

*

Mnogokratni morilec žensk. V Linzu so aretirali morilca neke starejše ženske, ki jo je baje spolno zlorabil, zadavil in oropal. Morilec Leitgöb je bil šele lansko leto izpuščen iz kaznilnice, kjer je osedel več let radi nekega umora. Tekom zaslišanja je dosedaj priznal sedem nadaljnjih umorov na ženskah, ki so svojčas na nepojasnjen način izginile. Pravi pa, da to še ni vse. Trdi, da je umore izvršil iz spolne naslade s tem, da je ženske v seksualnem afektu zadavil. Oblasti sedaj ugotavljajo istinitost njegovih izpovedb.

Maribor.

Občni zbor podružnice »Svobode« v Mariboru. Minulo sredo se je vršil v predavalnici Delavske zbornice redni letni občni zbor Del. kult. organizacije »Svobode«, katerega so se društveni člani udeležili polnoštevilno. Uvodoma je podal v glavni obrisi poročilo o društvenem delovanju predsednik Golouh, nato pa so sledila poročila ostalih funkcionarjev. Tajniško poročilo je podal s. Pipan, blagajniško s. Presl, za centralo je poročal s. Teply, za kult. odsek s. prof. Stupan, za pevski odsek s. Presl, za športni odsek s. Knez in za šahovski odsek pa s. Babič. Iz vseh poročil je bilo razvidno, da društvo kljub težkim razmeram in okolnostim, v katerih delavci žive, razveseljuje napreduje, o čemur zlasti pričajo številna predavanja in pa živahno delovanje ostalih društvenih odsekov. Tudi blagajniško poročilo je zadovoljivo, za kar gre predvsem zahvala požrtvovalnemu blagajniku s. Preslu. O vsem tem delovanju se je razvila kratka in stvarna debata, v katero so posegli številni sodrug, nakar je bila podeljena staremu odboru po nadzorstvu predlagana razrešnica. Pri naslednji točki dnevnega reda, volitev novega odbora, je bil soglasno izvoljen novi odbor naslednjih sodrugov: predsednik Jos. Petejan, podpredsednik prof. Teply, tajnica Fani Gregorčič, namestnik M. Selinšek, blagajnik Stefan Presl, namestnica Stefa Gregorčič; v ostali odbor Karner, prof. Stupan, Tončka Lipoglavšek, Alojz Čeh, Raker; v nadzorstvo pa Knez, Ružič in V. Eržen. S pozivom na sodelovanje vseh, ki jim je razvoj delavske kulturne organizacije pri srcu, je nato novoizvoljeni predsednik s. Petejan zaljubil lepo uspehi občni zbor.

Javnost v polemiki s »Slovincem«. Občni odbornik s. Ošlak je prejel v zadevi prejšnje mariborske občinske uprave to-le jako zanimivo pismo: Danes sem čital v »Slovincu« članek o vprašanju redukcij pri mariborski občinski upravi. Me-

Razveljavljena sodba

v tožbi primarija dr. Dernovška proti Josipu Ošlaku.

(Iz znane mariborske pravde radi članka »Zaušnice in okusi so različni«.)

Meseca marca 1930 je bil vodja Ljudske tiskarne Josip Ošlak skupno z urednikom »Volksstimme« obsojen na 500 Din denarne kazni in 300 Din materialne odškodnine ter v plačilo stroškov, ker je objavil list »Volksstimme«, ki se tiska v Ljudski tiskarni, članek »Zaušnice in okusi so različni«. Josip Ošlak je bil obsojen v smislu noveliranega čl. 33 zak. o tisku. Ker je tožitelj primarij dr. Janko Dernovšek trdil, da je za članke v časopisih odgovoren brez oziroma subjektivno krivdo poleg pisca tudi urednik in tiskar, je vsled tega vložil tožbo proti uredniku in predstavniku tiskarne.

Vtoževani članek je izšel v listu »Volksstimme« dne 10. novembra 1929.

Radi tega se je čutil žaljenega primarij dr. Janko Dernovšek, čeprav imenoma ni bil naveden in je vložil tiskovno tožbo, kot smo to navedli v uvodu.

Toženi Josip Ošlak se je predvsem postavil na stališče, da je tožba zoper njega neupravičena, ker je le predstavnik tiskarne in ni imel s tiskanjem članka nobenega opravka in vsled tega ni podana subjektivna krivda. Okrožno sodišče pa je, kot že navedeno, Josipa Ošlaka kljub temu obsodilo.

Proti tej sodbi se je Ošlak pritožil na višje deželno sodišče ter po svojem zagovorniku zopet dokazoval, da je ta obsodba zgrešena, ker mu ni bila v ničemer dokazana subjektivna krivda. Pa tudi ta pritožba je bila brezuspešna in je višje deželno sodišče potrdilo mariborsko sodbo, češ, da po noveliranem čl. 33 zakona o tisku pri uredniku in tiskarju ni potrebna subjektivna krivda ter baš radi tega tudi ni mogoča niti uporaba § 65 k. z. za pogojno obsodbo, četudi storilec še ni bil kaznovan itd., češ, da v takem slučaju ni mogoče pričakovati poplavljanja, ker je ravno subjektivni moment neupoštev.

Ker proti tej sodbi ni bil več mogoč pravni lek, je obsojeni vodja J. Ošlak vložil po zagovorniku dr. Avg. Reismanu meseca aprila 1930 proti sodbi mariborskega sodišča na vrhovnega državnega tožilca v Zagrebu predlog, da vložijo zahtevek na zaščito zakona, s katerim se naj ta sodba razveljavi kot protizakonita. Skoro po preteku dveh let je dobil dr. Reisman rešitev kasacijskega sodišča v Zagrebu, s katerim se je zahtevku po razveljavi sodbe ugodilo in razsodba okrožnega sodišča v Mariboru razveljavila kot protizakonita, kakor tudi razsodba višjega deželnega sodišča v Ljubljani ter se obtoženi Josip Ošlak v smislu § 280 k. p. popolnoma

oprosti

od obtožbe.

Stol sedmorice v Zagrebu kot kasacijsko sodišče je v tej sodbi ugotovil, da sta urednik in izdajatelj časopisa odgovorna za objavo v listu le taktat, če jim je dokazana osebna krivda, oziroma, ako ni mogoče zaslediti drugega krivca, t. j. pisca.

Razlogi kasacijskega sodišča ugotavljajo v tem pogledu med drugim:

V tem pogledu kršita tako prva kakor druga sodba zakon v določbi čl. 33 zakona o tisku. Res je, da je hotel novelirati čl. 33 zak. o tisku določbe zak. o tisku poostriiti; razumeti pa je to poostriitev tako, da odgovarjajo pisec, urednik, izdajatelj, tiskar in razširjalec po odredbah kaz. zak., to je po subjektivni krivdi. Ako pa ne bi bil nihče izmed njih po kaz. zak., potem odgovarja v smislu čl. 33 zak. o tisku ona teh oseb per cascades po določbah zak. o tisku brez oziroma na to, ali je započela dejanje naklepoma. Določba čl. 6, drugega odst. uv. zak., pa je utesnila določbo čl. 33 zak. o tisku, tako, da velja za zakon o tisku splošni del kaz. zak., a le v tem obsegu, kolikor zak. o tisku nima določb, ki mu nasprotujejo. Zakon o tisku pa ima take določbe v členih 35—39, ki modificirajo določbo § 16 kaz. zak., ki govori o subjektivni krivdi.

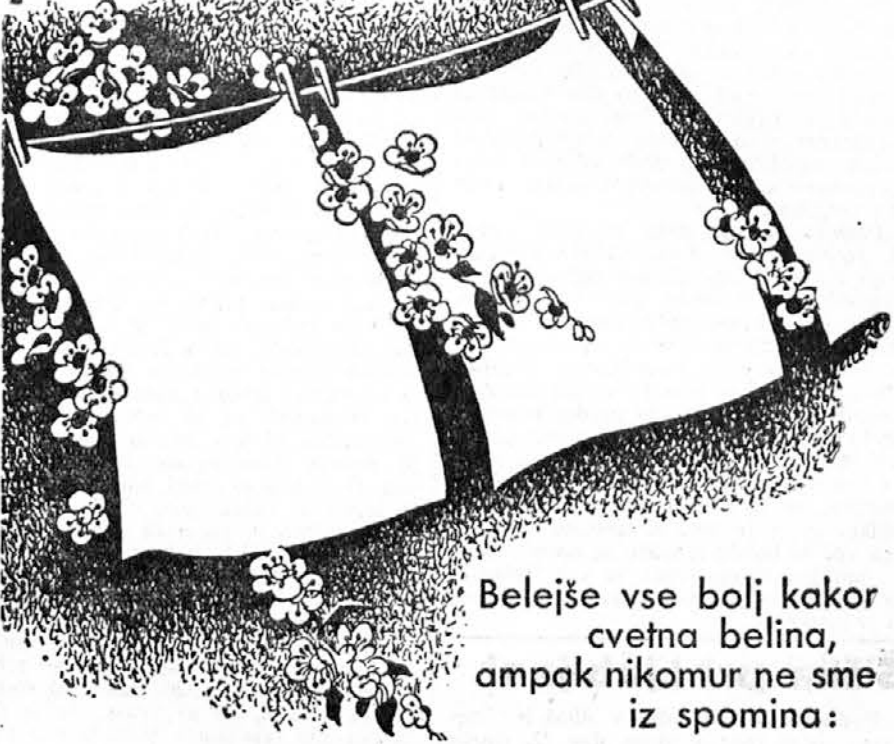
Eržen je bil obsojen po zakonu o tisku, ker odgovarja kot urednik po čl. 35 zak. o tisku, brez oziroma na subjektivno krivdo; po načelih zakona o tisku, ki statuirajo singularno odgovornost (ki jo čl. 33 zak. o tisku ne izpreminja), odgovarja torej on edini. Ošlak bi mogel odgovarjati le, ako se mu dokaže subjektivna krivda, tedaj pa bi odgovarjal po kaz. zak. Ker pa prva sodba ugotavlja, da subjektivne krivde ni, je obsodba nepravilna in krši zakon v določbi čl. 33 zak. o tisku.

ni se zdi, da bi se dalo o tem članku dosti razmišljati, ker je pisan v duhu prejšnjega režima in ga tudi jako spretno zagovarja. Menda noben socialno čuteč človek danes ne bo privoščil nikomur redukcije, saj sta itak beda in brezposelnost pereči. Članek v »Slovincu« navaja, da si ne more zamisliti občinskega poslovanja brez obstoječih oddelkov in tako številnega osebja. To je vse mogoče res, a ravno tisti članek bi moral vedeti in tudi gotovo ve, kako natančno je v občinski upravi delovna rezerva, ki je plačana, da takorekoč čaka na delo. Koliko je tam raznih protežirancev, ki so prišli do služb in kruha, eni kot dobro situirani upokojenci, drugi brez vsake kvalifikacije, samo da so imeli srečo prikupiti se gospodom bivše vodilne stranke. Vzemimo samo primer: Glasbeno društvo »Katališka omladina« ima kot kapelnika nekoga uradnika gradbenega urada. In — skoro vsi člani omenjenega društva so zaposleni pri enem ali drugem oddelku občinske uprave. Vsakega takega se je najprej vzel kot delavca k gradbenemu uradu, od tam pa je prav kmalu avanziral na boljši polo-

Schichtov

RADION

pere sam

Belejšje vse bolj kakor
cvetna belina,
ampak nikomur ne sme
iz spomina:

- Raztopi Radion v mrzli vodi.
- Kuhaj v raztopini perilo 20—30 minut.
- Izpiraj perilo najprej v gorki, potem v mrzli vodi.

JR 8/32

in... belejšje

žaj. Meni samemu se je pred dobrim letom izrazil nek fant: Bom šel k Omladini, potem pa vem, da me bo vodja katoliške omladine že spravil k občini v službo. In res, danes je zaposlen pri električnem podjetju in je od tam plačan praktičar v Ljubljani in na Dunaju. Vsi taki protežiranci dobijo mesta, ki niso bila razpisana, kar bi morala biti. Res je, kakor članek v »Slovincu« povdarja, da ima občina veliko posla in da sedaj ni primeren čas za redukcije, a tisti članek pozablja popolnoma, da je ravno v teh težkih dneh, ko preživljamo tako težko gospodarsko krizo, treba imeti ljudi, ki delajo in se svoje službene dolžnosti zavedajo ter so v stanu svojo službo dobro in za občini dobrobit opravljati. Ni merodajno število osebja, ampak njih zmoglosti. Zakaj mora davkoplačevalec plačevati pri občini nastavljenim upokojencem pokojnino in še mesečno plačo? Ali bi redukcija v tej smeri pomnožila število nepreskrbljenih? Ravno nasprotno: Upokojenec naj živi s svojo penzijo. Njegovo delo in mesečno plačo pa naj dobi tisti, ki je danes brezposeln. Ravno tako spadajo v penzijo oni, ki imajo polna službena leta.

Imenovanje. V mariborski občinski svet sta bila te dni imenovana industrijec Ferdinand Potočnik in ravnatelj banske hranilnice g. dr. Janko Kovačič kot občinska svetnika.

Za znižanje najemnin. Danes, v petek, dne 18. t. m. ob 19. uri se vrši v Unionski dvorani protestni shod stanovanjskih najemnikov za znižanje najemnin.

Goreli bodo s pomočjo Nemcev. Tako se je razkorajil »Slovenski Gospodar«, katerega je menda silno razburilo zadnje predavanje društva »Ogenj« v Mariboru. Čudimo se le, da ni pisec »Slovenskega Gospodarja« zažugal vsem tistim članom, ki bodo upepeljeni v graškem krematoriju, da bodo goreli tudi v peku, ker ne bo cerkev pri pogrebu nič zaslužila.

Predavanje o francoski tujski legiji, ki bi se bilo moralo vršiti minuli ponedeljek pod okriljem tukajšnje Ljudske univerze, je policija prepovedala. Predavati bi moral gosp. Kropf, ki je 12 let služil v francoski tujski legiji.

Mestna hranilnica v Mariboru je imela dne 4. marca 1932 svoj 70. občni zbor. Iz letnega poročila posnemamo: Denarni promet je znašal v minulem poslovnem letu 300.358.296,89 Din. Hranilne vloge: a) na hranilne knjižice 116.550.181,52 Din, b) vloge v tekočem računu 15.249.930.— Din; skupno 131.799.572,52 Din. — Kljub veliki gospodarski krizi so vloge narastle napram letu 1930 za Din 772.380,84, kar znači veliko zaupanje, ki ga zavod vsestransko uživa. Stanje posojil znaša: hipoteknih 60 milijonov 920.511.— Din, občinskih 16 milijonov 665.082.— Din, meničnih 192.010.— Din, v tekočem računu 27.009.458,41 Din. Naložbe koncem leta 1931 — 12.056.782,42 Din. Gotovila koncem leta 1.819.847,19 Din. Obrestna mera za vloge je bila 5, proti odpovedi 6 in pol odstotka. Obrestna mera za posojila 8 do 10 odstotkov. Upravni odbor je imel v minulem letu 5 sej, ravnanjstvo pa 45. Revizija zavoda, ki je bila izvršena od 8. do 12. februarja 1932, je našla vse poslovanje v vzornem redu. Bilanco je pregledal in odobril pregledni odbor Mestnega načelstva. Najvažnejši sklep v minulem le-

tu je bil, da Mestna hranilnica pomore mestni občini pri zidavi nove osnovne šole za magdalensko predmestje z zneskom 4 milijonov dinarjev in tako razbremeni davkoplačevalce mesta Maribora.

Po enem letu zopora se je izkazalo, da je bil po nedolžnem obsojen. V začetku meseca marca lanskega leta je bil pred tukajšnjim okrožnim kot kazenskim sodiščem obsojen na pet let ječe Ivan Lešnik iz Limbuša radi uboja, ki je bil izvršen nad Simonom Gracejem leta 1930. Novo postopanje pa je dognalo, da so nekatere priče govorile neresnico ter da je bil pravi morilec neki Josip Režman, ki je pa bil lansko leto tudi ubit. Sodišče je zaslišalo nove priče, ki so izpovedale, da je prišel Lešnik na lice mesta, kjer je bil Gracej ubit, šele tedaj, ko je Gracej že ležal. Nadalje se je potom temeljitega poizvedovanja orožništva ugotovilo, da je ubiti Josip Režman sam pravil okrog, da je ubil Graceja. Nikdo pa se ni upal tega prijaviti, ker se je vsakdo bal Režmana, ki je bil velik nasilnež. Na podlagi tega razbremenitvenega dokaznega materiala je sodišče Lešnika Ivana oprostilo vsake krivde in kazni.

Zopet direktni brzovlaki. Lansko leto je izšla naredba, da morajo potniki, ki prihajajo iz inozemstva, na obmejni postaji prestopiti v domače brzovozne vagonce. Te dni pa je bila ta naredba ukinjena ter se zopet vrši direktni osebni promet z Avstrijo.

Pomnožen mestni avtobusni promet se bo vršil na Jožefovo na progi Maribor—Studenci.

Občni zbor I. del. kolesarskega društva v Mariboru se bo vršil v soboto, dne 19. t. m., ob 9. uri dopoldne v društvenem lokalu gostilne »Zlati konj«.

Delavci in nameščenci jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

Pisarne, industrijska podjetja, šolska vodstva, kupujte edino v naši papirnici, Slomškov trg 6.

Celje.

Kemična tovarna - pražarna ustavlja obrat. Pretekli terek je vsled obče krize popolnoma ustavila obrat kemična tovarna - pražarna v Gaberju pri Celju. Naslednji dan so se zbrali brezposelni delavci te tovarne pri Borzi dela, kjer so zaprosili za brezposelno podporo. Kdor je videl mrke in zaskrbljene obraze teh ljudi, se je zamogel zamisliti tudi v njihovo usodo. Spomlad prihaja v deželo in mesto, da se začne, kakor druga leta, z njo povečana delavnost, je pa ravno narobe; tovarna za tovarno reducira svoj obrat. Dokler bodo dobivali ti delavci brezposelno podporo, in to po 10 Din dnevno skozi 6 tednov, bodo sicer morali do kraja omejiti svoje potrebe, ali vendar nekaj polente, seveda nezabljene, ali nekaj fižola bo vendarle še prišlo v skledo. Drugo je pa vprašanje, kaj bo pa tedaj, ko bo pravica do brezposelnih podpor potekla in ko se bodo pridružili onim tisočim, ki se preživljajo ne vemo na čigav račun in od

kakšne miloščine. Dobro bo, če se nad tem vprašanjem zamislijo vsi, ki jedo še s polnih ali celo prepolnih skled.

Tesnejše sodelovanje delavskih strokovnih, kulturnih, združnih in nameščenjskih organizacij. V očigledni hude stiske, ki je vsled večini redukcij obratov in plač nastala med delavci in nameščenci, je odbor celjske »Svobode« razpravljati o potrebi tesnejšega sodelovanja raznih vrst organizacij. Po zelo interesantni debati se je končno sklenilo, povabiti zastopnike vseh odborov tukajšnjih organizacij, da se o tem vprašanju posvetujejo. Ta seja se je pretekli teden vršila in so zastopniki vseh organizacij povdarjali potrebo čim najožjega sodelovanja. Prepričani smo, da bo večja kompaktnost med raznimi organizacijami povečala ugled in moč naših celjskih organizacij, kar je pri današnjih težkih časih nujno potrebno.

Potreba javnega tiska se kaže vedno bolj. To vprašanje, kako razširiti naše delavsko časopisje, da glasovi reduciranih in brezposelnih ne ostanejo glas vprijočega v puščavi, je eden onih problemov, od katerih je odvisno, kako se bodo ta vprašanja rešila. Vsak delavec in nameščenec, uslužben ali brezposeln, bi se moral tega dejstva živo zavedati in vse storiti, da prodre naš glas v širšo javnost. Neumorno bi moral pridobivati listu novih čitateljev in ne smel bi iti ne k brivcu, ne k mesarju, ne v kavarno, ne v gostilno, ne da bi tam zahteval »Delavsko Politiko« in če je nimajo, lastniku sporočil, da ga več ne bo, če je takoj ne naroči. Celjska uprava našega lista je v Delavski zbornici, kjer se sprejemajo tudi novi naročniki in inserenti.

Šiška pri Ljubljani.

Podružnica »Svobode« v Šiški bo imela svoj občni zbor v torek, dne 22. marca 1932, ob 8. uri zvečer v društveni sobi Zadrugnega doma v Šiški (Zibertova ulica 27) z naslednjim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika. 2. Poročilo odbora o delu v preteklem letu. 3. Poročilo nadzorstva. 4. Volitev novega odbora in nadzorstva. 5. Bodoče naloge in smernice in 6. Raznosterosti. Vabimo vse člane in članice, da se obnega zbora udeležijo. — Odbor.

Posnemajte! Odbor ZRJ, podružnica Leše, je daroval namesto alkohola Din 20.— za tiskovni sklad. Iskrena hvala!

Brezposelni senovski rudarji!

Senovo, dne 14. marca 1932.

V nedeljo, dne 13. t. m., je sklicala II. rudarska skupina Rajhenburg v dvorani osnovne šole na Senovem javno rudarsko zborovanje o nastali krizi rudarstva. Nad 500 prisotnih se je zljilo v eno samo misel: Delo in kruh!

V imenu občine je poročal o izvršenih intervencijah pri oblastvih župan g. dr. Benedičič. Med drugim je omenil, da je v Beogradu že davno znano, kako nastopa TPD, kadar gre za obnovo državnih naročil premoga. V takih momentih so njeni najboljši »agitatorji« delavci sami, ker jim začne zniževati plače, ali pa jih odpušča. Minister za socialno politiko je pustil nakazati vsoto Din 20.000.— za prvo pomoč prizadetemu delavstvu. Tudi prometni minister g. dr. Radičević je obljubil, da bo po možnosti storil vse, da se velika redukcija vsaj za šest tednov prepreči. Znano je, da je TPD do zadnjega tajila to namero in da je na »Slovenčev« alarm že 19. febr. t. l. definitivno sklenila redukcijo, čeprav o tej stvari merodajni faktorji niso hoteli nič vedeti. Dr. Benedičič se je tudi čudil dopisniku »Slovenca«, ki je v soboto prinesel vest, da je nekako »definitivno« preklicana redukcija, to bi bilo le železi, zdi se mu pa, da je to le lov za senzacijami v teh resnih časih.

V imenu II. rudarske skupine je poročal s. Pliberšek iz Trbovelj in je podčrtal, da so delavske organizacije storile vse, kar se je storiti dalo, ali na žalost ugotavlja isto negativnost kot predgovornik. Delavska zbornica je na 7. t. m. sklicala v Trbovljah konferenco. Odpusti take vrste so pri TPD v navadi že od l. 1926. Kako naj sodimo o takem početju, ko pa vemo, da je družba lanske leto izkazala v svoji bilanci za javnost 36 milijonov dinarjev čistega dobička. TPD je v tem rudniku na račun delavstva mnogo investirala, delavstvo je pa nagradila s tem, da ga odpušča. Z zaposlitvijo tukajšnjih rudarjev v druge revirje TPD je sila kočljiva zadeva. Kam sedaj s temi brezdomovinci, ko ni več zaposlitve na jugu, še manj pa v inozemstvu? TPD je od leta 1926 znižala stalež delavstva za okoli 2500 delavcev. Ako je delavstvo nastopilo proti družbi, se je rado povdarjalo, da je »protidržavni« element. Delavstvo ne sme izgubiti svojih pridobljenih pravic pri bra-

tovski skladnici, kajti na stotine je teh reževev, ki so garali družbi po celih 20 in celo 30 let. Delavstvo stoji in bo vedno stalo na braniku svojih težko pridobljenih pravic in jih branilo, pa če bo potrebno, bo do prinašalo tudi žrtve, da jih ohrani.

Kot tretji govornik je nastopil s. Rihter za Zvezo rudarjev ter je prečital navzočim vlogo o bolniškem fondu na rudarsko glavarstvo v Ljubljani. Gre za Din 380 tisoč, t. j., da se ta fond razdeli za prvo potrebo reducirancev. Pozival je delavstvo k solidarnosti, redu in miru, kajti samo disciplinirano delavstvo zamore kaj doseči.

Trezno misleči, odprite ušesa in oči, časi so resni!

Dobrunje pri Ljubljani

Mi gremo nevzdržno naprej! Ni naša navada, da bi se oglašali v časopisju. Nanese pa slučaj, ki človeka skoraj prisili. Ze par let obstoji v našem kraju »Svoboda«, katera tako agilno deluje, da nekatere gospode naravnost bode v oči. Tako se je pred kratkim na nekem predavanju g. Langus, predsednik (?) »Krekovih družin«, dotaknil tudi našega društva. Na njegova izvajanja bi mu rad povedal to-le: Veseli nas, da priznavate agilnost in poštrevnost članov »Svobode«, kateri lahko pokažejo že precejšnje uspehe. Ni se pa Vam treba trkati na prsi, češ »mea culpa«, ker nismo pravočasno preprečili tega razvoja z ustanovitvijo »Krekove družine«. Zakaj je pa niste, saj ste imeli priložnost, saj je, ali je vsaj bila večina tovarniškega delavstva organizirana v vaši J. S. Z., katera leta in leta ni imela nobene resne konkurence. Zakaj pa ste popolnoma pozabili na nas? Saj pred par leti še niso nazivali našega kraja z »marksističnim gnezdom«. Če pa so nekateri agilni delavci uvideli, da tako ne gre več naprej, da se mora delavstvo tudi kulturno organizirati, da se usposobi za boj za svoj obstanek, bi moralo Vas, kot »borca za delavske pravice«, to naravnost razveseliti. Da pa ne stojimo na isti liniji z Vašim svetovnim nazorom, pa žal ne moremo pomagati. Mi smo prepričani, da tudi najvišji Vaši dostojanstveniki veliko bolj

Nabirajte člane

za Cankarjevo družbo. Za 20 Din dobi vsak član 4 lepe knjige.

skrb, da imajo nebesa na tem, kot pa da bi jih imeli na drugem svetu. Zakaj bi jih pa potem mi ne smeli posnemati v tej njihovi težnji. Mislimo pa tudi, da bi bil že čas, da delavstvo iz svojih vrst pomeče vse, kar ga umetno razdvaja in hujska drugega proti drugemu. Čas bi že bil, da se združijo vsi, ki imajo žuljave roke. Zakaj bi si v tem ne vzeli za vzgled kapitalistov? Zakaj so oni lahko edini, kadar gre za njihove interese. Zakaj se oni ne sprašujejo po svetovnem nazoru, kadar sestavljajo akcijske družbe, truste itd. Zakaj pa tam lahko sedi v upravnem odboru katoliški duhovnik z najbolj zagrizenim framasonom, pa se nihče ne zgraža. Iz tega pa lahko tudi uvidite, zakaj se mi ne moremo strinjati z Vašim gibanjem. Kajti mi smo prepričani, da bo delavstvo doseglo svoje pravice le z bojem, ne pa z »ljubeznijo do bližnjega«. Od te ljubezni, ki jo delavec lahko dokaže svojemu bližnjemu, se noben ne bo niti enkrat najedel. Pojdite s svojim programom med pridobitne kroge. Tam je tudi precej Vaših duševnih voditeljev. Prosite jih, da dajo delavstvu vsaj drobtine s svoje mize, ne da bi prirejali cerkvene ali pa druge javne zbirke, s katerimi je lahko dokazovati svoje sočutje in »ljubezen do bližnjega« brez škode za svoj žep in trebuh. G. Langusu pa je še posebno pri srcu naša knjižnica. Pravi, da so v nji knjige s tako vsebino, da dotični, ki jih bere, ne bo dolgo hodil v cerkev. Radovedni smo, katere knjige on tu misli. Zbirke Jugoslov. knjigarne, Cirilove knjižnice in Modre ptice menda ne misli. Ker pa ima knjižnica tudi vse Cankarjeve spise — ki izhajajo v Jugoslovanski tiskarni — so mogoče ti tisti, ki mu ne dajo miru. Če je temu tako in si mogoče g. Langus želi nazaj čase, ko so Cankarjeve knjige javno sežigali, mu svetujemo, naj se poda v samoto in naj dela pokoro za grešni svet, kateri Cankarja še 15 let po smrti ne more pozabiti. Nam bo spomin nanj večno svet in za njegova dela se mu bomo oddolžili na ta način, da bomo čim več delavcev pripeljali na pot, ki vodi k cilju, katerega doseči je namen vseh njegovih spisov. Kar se pa tiče posejanja cerkve, smo pa mnenja, da dotični, ki bodo to opustili ali pa so že, ne bodo tega storili radi tega, ker so brali knjige, pač pa zato, ker so imeli priliko opazovati življenje kritično in brez predsodkov, ki je najboljša šola. G. Langus je pa lahko prepričan, da največ zaslug na tem imajo baš oni, v katerih poklic mešati se njemu ni prav nič treba!

Papirnica Ljudske tiskarne
Maribor, Slomškov trg št. 6.

Pristopajte k zadrugi

„Delavski dom“

r. z. z. o. z. v Mariboru

Pristopnina znaša 5 Din, delež 125 Din. Vsak delavec, delavka naj smatra za svojo dolžnost da bo član te delavske zadruge.

Tivar obleke

Lastna izdelava blaga in podloge nam omogočuje nuditi

TIVAR OBLEKE

za gospode, dečke in otroke najboljše kakovosti po najnižjih cenah!

CENA OBLEK ZA GOSPODE.	Din 240.— do 750.—;
ZA DEČKE:	Din 200.— do 330.—;
GAMBETA OD 11 DO 14 LET:	Din 210.— do 270.—;
MORNARSKA OBLEKA OD 3 DO 10 LET:	Din 130.— do 150.—;
OBLEKA ZA OTROKE OD 3 DO 10 LET.	Din 110.— do 270.—;
RAGLAN:	Din 320.— do 650.—;
HLAČE:	Din 90.— do 180.—.

Vrsta
Tek. štev.
Prodajna
cena
50
Pazite
na gornjo ceno

Obiščite naše prodajalce v Mariboru:

Jakob Lah, Glavni trg 2

in Veletrgovina

H. J. Turad, Aleksandrova c. 7

pa se bode uverili o resničnosti naših navedb,
Prost ogled, ne da bi se sililo k nakupu!

Pazite na zaščitni znak in tvorniško ceno!

Pazite se pred ponaredbami!

Za Veliko noč

Otroške nogavice par 3/50
Moške nogavice par 3/50
Damske nogavice par 6/50
Damske flori nogavice 10/—
Moške srajce kom. 25/—
Moške spodnje hlače 15/—
kakor tudi vse vrste drugih predmetov po najnižjih brezkonkurenčnih cenah.

Trdi ovratniki kom. 8/—
Mehki ovratniki kom. 5/—
Samoveznice, svilene 7/—
Otroške čevljele usnje
črne, rujave par 24/—
Sandali za otroke par 22/—

EKSPORTNA HIŠA „LUNA“
Lastnik A. Pristernik / Maribor, Aleksandrova 19

Vse železnice in delavce opozarjamo,

da smo nabavili za spomlad veliko izbiro raznega prvovrstnega manufakturnega blaga, ter smo, oziraje se na današnje težke razmere, zelo znižali cene blagu in nastavili izredno nizke konkurenčne cene.

Pri takojšnjem plačilu dajemo poleg že nizkih cen še 5 odstotkov popusta, pri vsem zimskem blagu pa celo 10 odstotkov.

Oglejte si zalogo in kvaliteto blaga, ter pristopajte k zadrugi in tako pomagajte sami sebi.

Splošna gospodarska poslovalnica

r. z. z. o. z.

Maribor, Aleksandrova c. 45, nasproti Glavn. kolodvora

Pomlad se približuje vsak dan, klobuke si preskrbimo pri Jahn!

Pred nakupom si oglejte našo izložbo, kjer si lahko po želji izberete klobuke. Točna postrežba in prvovrstna predelava.

Priporoča se

MARIJA JAHN, salon s klobuki

Maribor, Stolna ulica štev. 2.